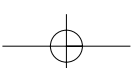
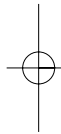
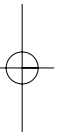
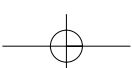
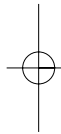
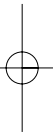

DESVIACIONS

Enric Bou

DESVIACIONS

Proses de viatge

L'AVENÇ
Barcelona
2013

Barcelona, octubre 2013
© del text, l'autor
© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L.
Passeig de Sant Joan, 26, 2n 1a
08010 Barcelona
Telèfon: 93 245 79 21 Fax: 93 265 44 16
www.lavenc.cat

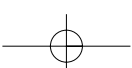
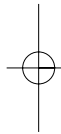
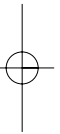
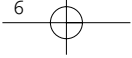
Es reserven tots els drets.
Cap part d'aquesta publicació no pot ser
reproduïda, emmagatzemada o transmesa
per cap mitjà sense permís de l'editor.

Disseny i composició: L'Avenç
Il·lustració de la coberta: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

BIC:
ISBN: 978-84-88839-74-9
Ref. AVEN026
Dipòsit legal: B.
Imprès a

TAULA

Enllà	9
L'aventura és l'aventura (una visita al Port de l'Aventura)	11
Ferum de Fòrum	16
Dissabte a Calella	19
Dissabte a Boston	22
Dissabte a Venècia	25
Dos dies a València	28
El meu poble és una carretera	33
Bolonya, Morandi, Albers, partisans	41
<i>México lindo</i> . La bellesa de la vellesa	45
<i>Magic Stone</i>	73
Sedes de l'Orient	92
Nàpols volcànica	111
Palaus de Palladio	116
Falsos autèntics	122
Estranys fados	143
El món que vindrà	152
El viatge s'acaba	160
El misteri de Trieste	163
Mallorca endins	165
La veritat del turisme	171
Japonerries	175
<i>Russian Caravan</i> (Cinc vistes de Moscou)	181
Els vells aires de Nova Delhi	187
La creu del sud. Viatge a Magadasgar	195
<i>Cuba libre</i> : el museu (de la <i>Revolución</i>)	204
<i>Exit Strategy</i>	218

*El problema de la ciència és fer coincidir els mars del sud, el blau
immens i trencadís, amb el mapa blau dels mars del sud.*

Claudio Magris

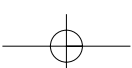
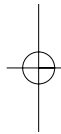
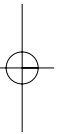
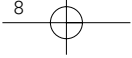
*Relatar lo ocurrido es inconcebible y vano,
o bien es sólo posible como invención.*

Javier Marías

*Ces bagatelles échappent presque toujours aux Mémoires; elles
donnent cependant l'idée juste de tout ce que l'on y recherche.*

Saint Simon

A Chiara, fellow traveller

ENLLÀ

Fa una mica més de quinze anys que un bon dia vaig descobrir que viatjava. Havia estat escrivint un text acadèmic sobre els viatges a la quotidianitat i per aquells efectes espill que de vegades –poques– té la *scienza* literària sobre la vida, la lectura i l'escriptura, em vaig adonar –dic– que viatjava. Va ser una gran alegria que es va traduir en un text de crònica de la visita a Port Aventura i que em van publicar a la revista digital *1991*. Penjat a internet m'ha proporcionat molts lectors. I algun nou amic.

En la crònica escrita d'un viatge necessitem un viatger-escriptor, un inici i un final, un espai per visitar, una actitud des de la qual el viatger jutja allò que veu. El viatge es defineix per un moviment entre dos punts en l'espai: un d'origen i un d'arribada. Entre aquests dos punts el viatger troba un espai obert, que no pot ser mesurat només en termes de distàncies físiques. Hi ha també un component moral, que estableix altres distàncies. En viatjar construïm un sentit del lloc d'origen, on tot és més o menys familiar, i podem distingir més fàcilment aquest lloc ben conegut respecte als espais que visitem. El mecanisme de conèixer gent diversa inicia un procés d'autoanàlisi i de comparació, el qual, al seu torn, obre un espai per exercir la diferència, el dubte respecte a creences profundes, la modificació dels prejudicis. Una situació contradictòria sorgeix quan el viatger s'atansa a la pròpia realitat quotidiana des de l'òptica del viatge; això provoca repensar –o confirmar– una determinada *Weltanschauung*, que semblava perfectament estable. Podem viatjar des de la nostra butaca, llegint escriptors viatgers, podem viatjar entorn de la nostra cambra, com ens ensenyà Xavier de Maistre, que amb aire provocatiu ens deia: “¿Hi ha cap ésser prou desgraciat, prou abandonat, per a que no tinga ni un racó on pugui retirar-se i

amagar-se de tothom?”. Podem viatjar a llocs llunyans i l’actitud del viatger, d’ensurt i d’intentar classificar prenent com a mesura el propi món conegut, és una defensa del tot acceptada. O bé podem mirar la nostra realitat més propera amb els ulls de la sorpresa, descobrint què s’hi amaga.

La vida seminòmada dels últims anys, a cavall de llengües i cultures, entre Barcelona, Venècia, Providence i Nova York, m’ha proporcionat oportunitats de viatge i de coneixement. I alguns d’aquests moments els he convertit en text, *tranches de vie*, que són testimonis completament fiables del real ficcional. Els textos que recullo aquí són desviacions, proses escrites sobre el fons del passar dels dies, en una mena de lluita i resposta als avatars del present, captant instants de rara bellesa o intensitat. Tot això i no gaire més són les desviacions: llocs, moments, gents, amics, fragments de vida, viatges, que, ara, passats al paper són més reals del que mai no havien estat, cròniques d’uns dies en un altre món, més enllà del que coneixem, memòries d’encontres.

21 juliol 2012

L'AVENTURA ÉS L'AVENTURA (UNA VISITA AL PORT DE L'AVENTURA)

La relativització de l'exotisme és paral·lela a la seva desaparició de la realitat. Aviat els qui tinguin inclinacions romàntiques hauran de fer que s'instal·lin reserves naturals tancades, regnes de contes de fades aïllats, en els quals la gent podrà experimentar allò que avui en dia no pot oferir ni Calcuta.
Siegfried Kracauer, *El viatge i la dansa* (1925)

L'aventurer ha meditat durant setmanes llargues, mesos d'hivern i primavera, l'aproximació a aquest indret, capital, del plaer. Ha consultat els plànols, calculat les millors rutes d'aproximació. Sospesat els horaris, seduït els amics i fet les cites de trobada més convenients. Per fi, arribats a l'agost –del dolç no fer res?– comença la mobilització. Les autopistes de la felicitat menen els agosarats expedicionaris sud enllà. Per terra –Marmellà–, mar –el Port de la Selva– i aire –Boston– s'han ajuntat en una àrea de “servei” (*sic*) de l'autopista, com una d'aquelles immortalitzades per Julio Cortázar a *Los aeronautas de la cosmopista*. Cavallers de l'estiu, expedicionaris a la descoberta del lleure a terminis, els envolten. I signes indefugibles que s'atansen a la nova terra promesa. L'aventura és a punt de començar. Homuncles diversos indiquen des del pàrquing direccions oposades. Un pirata armat amb espasa asenyala cap al nord. Un altre amb aparença de mexicà, cap al sud. “Tots els camins menen a l'aventura”, comenta l'Eduard.

Només d'arribar al pàrquing immens comencen les sorpreses. Multitud d'impressions oposades sobten els aventurers. Els xiulets dels encarregats de dirigir la circulació pel pàrquing, són, potser, senyal que la diversió en aquestes terres funciona segons modes militars? O que, com a l'Illa de la Felicitat de Pinotxo, els espera una trampa de dimensions desconegudes. S'atansen a un camp de concentració de la diversió? El pàrquing, a més, té noms de models d'una marca de cotxes, i és un primer indicatiu de l'esponsorització extrema que domina l'empresa de la diversió: una caixa d'estalvis, els de la “cola”, etc. Els sorprèn també

l'aiguabarreig de matrícules dels cotxes: de totes les contrades de les Espanyes, poques d'estrangers. Deu ser –suposo– que està ben situat i atreu gent del nord i del sud, parlants i no del llemosí. Per això, més tard, no fa estrany de veure entre el públic visitant molta gent amb samarretes de la selecció espanyola de futbol, o amb el “polo” que duïen els equips espanyols (ja no “estatals”, segons dicten els mitjans de comunicació oficials) als Jocs Olímpics d'Atlanta.

Superades les primeres cues –gràcies a una altra de les empreses “promotores”–, i un escorcoll a consciència per assegurar a les empreses del menjar que no entrem amb quantitats importants de queviures, ens endinsem en la màgia de l'aventura. Visat a la mà, creuem la frontera entre el temps exterior i la màgia de l'entreteniment programat. Segon ensurt important: sota una estètica de *village catalan* (com aquell de l'autopista de Barcelona a Perpinyà) s'amaga una àrea anomenada “Mediterrània” que no és altra cosa que un eufemisme posat al dia per dir –*wishful thinking*– “Catalunya lliure” (o “Nosaltres Sols”). S'endevina la mà de dissenyador cultural d'algun historiador Jordi Clar i Català i del Molt Insubornable President. Veïem, de sobte, una Catalunya de somni i impossible. Monolingüe. Botigues de noms gairebé incomprendibles, que surten directament d'un drama rural de Víctor Català o d'algun poblet d'Andorra, de cap a la banda d'Ordino: “Baster”, “La Fleca”. I mitjans de transport de novel·la de Folch i Torres. Per l'“Estació del Nord” passa un carrilet de vapor que et du al Far West. En aquesta Catalunya ideal, que no havia somiat ni Eugeni d'Ors, s'exploten els tòpics més suats del passat immediat de la Catalunya “imperial”: en el “Moll Vell” hi ha dos vaixells idèntics que han estat batejats amb noms que agermanen dos espais mítics, “Catalunya” i “Havana”. I segons ens informa la guia, els divendres al vespre hi ha cantades d'havaneres en aquest mateix indret. En un altre racó hi ha quatre barques de pescadors que volen recordar els paisatges idíl·lics de la Costa Brava de Josep Pla. Només l'aigua una mica tèrbola ens recorda la llunyania del mar real. Ens movem en un espai virtual, de visions hologràfiques, a mig camí entre l'elementalitat d'un joc d'ordinador de bar i la sofisticació de les imatges en un CD-ROM literari.

Cua per pujar al trenet. Mentre esperem, sorgeixen comentaris de l'actualitat (els èxits olímpics) i del futur (l'aventura que vindrà). Tan importants com les primeres impressions són els consells enciclopèdics

que molts dels expedicionaris arrosseguen. Una meva cosina m'ha aconsellat de prendre primer el tren perquè així et passen per gairebé tot el parc i te'n fas una idea. El més saberut és, sens dubte, l'Andrés, que amb els seus dotze anys té una cultura de l'aventura del tot envejable. Ens diu que són els amics de l'escola que l'hi han explicat. Sap quines són les millors atraccions i per què, les més emocionants, on fer cap i quan. I comença a parlar amb una delectança sospitosa del Dragon Khan. Només de pujar al tren, tercera sorpresa: uns sorolls llunyans, difícils d'identificar, que surten de darrera d'unes parets altíssimes. Estètica de King Kong passada per l'inefable Parc Juràssic. Remors sòrdides. La inquietud es dibuixa a les cares d'alguns dels aventurers. Resulta ser el soroll que fa un volcà, l'escenari per a una atracció en la qual baixes una mena de riu artificial amb un barca que fa un gran xap-remullada assegurada!- al final. Hi anirem a la tarda i hi haurem de pujar diverses vegades empesos per l'ímpetu infantil i atrets per la remullada que, en aquella hora, s'agraeix. Però un altre soroll prové del famosíssim "Dragon Khan", un creuament entre els "Barcelona Dragons", el drac autèntic de Sant Jordi i la Guita de la Patum de Berga. El veiem i, de sobte, els sorolls es van fent més obsessius: el tren passa literalment per sota d'un dels *loopings* del Dragon Khan, i el camí de circumval·lació, que seguirem amunt i avall diverses vegades, ben a prop.

Arribats a destí. Som al Far West, organitzat amb regust a cervesa ianqui. I només de baixar topem amb unes cues que ens semblen delirants. Per pujar a la primera atracció que sembla una mica interessant, unes barques que baixen per un torrent d'aigua, cal fer dues hores de cua. Malament. L'Aventura ens imposa servituds de temps que la calor fortíssima (però, on són els arbres d'antany?) no fa sinó empitjorar. I comença un dia esgotador de girar, pujar a atraccions de noms suggerents, esperar, perdre's i fer cua, ajustar els gustos de set criatures.

Les diverses àrees de la instal·lació són crides a un exotisme sota control: la Xina, misteri, brutalitat. Polinèsia: Mars del Sud, vida fàcil, suggerit per la barreja de noms francesos. Far West: el tòpic del cinema i la força d'una altra de les empreses promotores, fabricants de cervesa execrable. El Mèxic Maia, encara que a l'hora de la veritat ho barregen tot, i hi trobes totes les cares -geografia, folklore- del Estats Units Mexicans. Només hi falta la nota de color local del Sidral Mundet, tan refrescant.

A l'aventurer, després d'una estona de passejar-se per la felicitat, li comencen de fer mal les orelles. Li creixeran i li sortirà cua, com a Pinotxo? L'Illa de la Felicitat amb tantes diversions prohibides és un altre referent constant. La prohibició. I els moments de perill real: en una mena de serp amb forma de trenet, que puja i baixa i roda sense parar a una velocitat vertiginosa, estem a punt de perdre un parell de nenes. Patir. I encara més patir quan l'Andrés se surt amb la seva. Des de l'hora de dinar que compta els possibles "voluntaris" interessats a fer un *tour* del Dragon Khan. Tothom fa l'orni, però ell insisteix. Tots els de la seva classe hi han pujat, insisteix. Prega a tothom. A la fi se'n surt i –per intervenció d'en Lluís– arrossega tres acompanyants, víctimes propiciatòries per passar els dos minuts més curts de les seves vides: volant a l'inrevés, veient des de perspectives insòlites el paisatge beatífic –arrasat per les construccions turístiques a Salou– del Baix Camp. En baixar, l'Andrés confessa que hi ha volgut pujar perquè el seu amic de l'escola no es va atrevir a fer-ho. *Peccato!*

A l'horabaixa tothom està cansat. Els nins i nines, de tant fer l'ase. Els grans, de seguir-los, carregar-los i pagar. Unes pizzes insípides completen la jornada de *bocates* adotzenats i cafès sense solta ni volta. Només les parades de fruita –pel bon art de la Marisa– agraden als aventurers. O beure sovint aigua a uns preus que ni al desert del Sàhara. No és debades que som al terme municipal de Vila-seca!

El Parc presenta un petit món encerclat: una escapada fàcil, a bon preu, de les realitats banals de cada dia. Hom pot sentir-se Indiana Jones durant unes hores, amb aquesta definició –sota control– de què és l'exotisme. Equipats amb barrets –versions ianquis del salacot tradicional per a països tropicals–, cantimplors, motxilles (paper i llapis, *please*), aparells fotogràfics, s'endinsen en els terrenys enfangats del misteri tele-dirigit. Retorn amb el trenet. Turistes i aventurers estan esgotats. A la sortida, l'últim assalt comercial. El *village catalan* és ara un paradís de botiguers i botiguers. Com als museus d'arreu del món, és un paradís del consum de "t-shirts", adhesius, postals, magnets per al refrigerador. Les últimes energies i doblers es malgasten en records de l'aventura, les proves indefugibles de com han anat de lluny els aventurers.

Quina setmana! Que comença al Port de l'Aventura i acaba al Castell de Púbol, una de les residències dalinianes, escenari de la vida impossible del pintor de Figueres. La tartana al costat del Cadillac, els

rinoceronts en contrast amb la placidesa de paisatge del Baix Empordà. Dos escenaris privilegiats de la futura Catalunya en miniatura. Portes obertes a l'exotisme impossible.

(1996)

